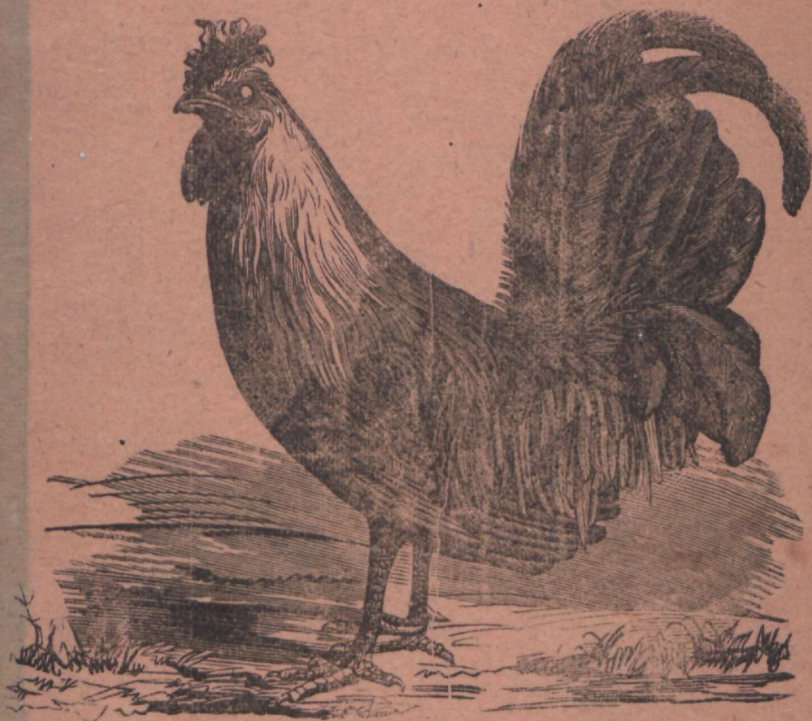

B. F. 3359
586-
A 2523.

Gmafeele õpetus kodulastele.

Reimann'i raamatukaupluse tuluga.

T. 35'5'9

Gmafeele õpetus

kodulastele.

Reimann'i raamatukaupluse fuluga.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 9 января 1901 г.

Trükitud H. Laakmann'i raamatu- ja kivitrukikojas, Surjewis 1901.

Paar sõna lapse õpetajale.

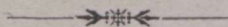
Enne raamatu käpile võtmist oleks väga kasuline lapsega sõnade lahutamist ja häälikute kokku lugemist pidada. See on üsna armas mäng lastele. Tuleks nõnda küsida: Mis sõna saab neist häälestest: $\ddot{O}=u=n$, $a=n=u=m$, $i=f=a$, $e=m=a$, $a=f=e=n$, $f=e=i=n$ j. n. e. Eriti võetagu lühemaid sõnu, pärast pikemaid. Umbhäälikuid, nagu **m, n, p, b, f, r**, ei tohi aga mitte nimetada **em, en, pe, be, fa, är**, j. n. e., vaid lapsele peab ainult nende häält ütleva, nõnda kuidas see sõna sees kuulda on. Sest just see asi teeb lugema õppimist lastele raskeks. Näituseks, võtame sõna „firi“. Ku isa lapse käest tahab küsida, mis sõna saab neist häälestest $f=i=r=i$, aga anna iga häälele nime $fa=i=är=i$, siis ei vasta laps mitte, et neist saab sõna firi, vaid ta vastab, neist saab sõna „faiäri“. Kui ja aga iga häälikule selle nime annab, misjulgune hääl tal sõna sees on nimelt $f=i=r=i$, siis vastab laps kohe, et nendest saab sõna firi. Sellepärast tuleb tähtede nime andmise eest, nagu **fa, är, pe, we** j. n. e. väga kangesti hoida.

Kui jell wiisil häälikuteest sõnu kokku liites mäng juba hakkab minema, siis tuleb teda natukene muuta. Lapsele

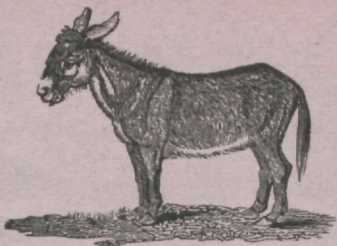
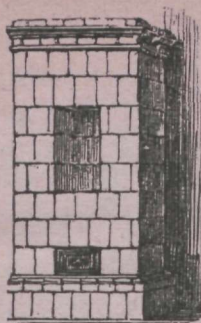
antagu terwed sõnad, nagu: [mägi, nime, kiwi, sari, koer, lammas, — laps lahutagu nad häälikuteks: m=ä=g=i, n=i=m=e, k=i=w=i s=a=r=i j. n. e.

Kui laps neid mängusid oskab, siis on tal lugemise saladus käes. Nüüd aga raamat kätte. Esimese nelja tüki juures lastagu laps esite pildi nime ütelda ja siis sellest nimest see häälik wälja lahutada, kelle täht pildi all seisab, pärast seda näidatagu alles tähte. Pärast poole teiste tükkide juures leiab laps pilti nähes ja pildi alt nime lugedes juba isegi uue tähe üles ja õpib seda tundma.

Raamatust lugedes peab laps kõigest aru saama, mis ta loeb, sest arusaamine kergitab ja aitab lugemist. Lapsel kaswab siis lugemise himu. Et aga hakkaks lugemisest aru saama ja tähele panema, mida ta loeb, selleks tuleb temale iga sõna ja lause kohta küsimisi ette panna. Neid küsimisi siia raamatukesesse üles panna, teeks selle suureks ja kalliks, lapse juhataja leiab neid tüki siisu järele isegi.

1)

a

e

i

a

e

i

a e i e i a ai ai ei ei ae ea

i u

Küsi lapse käest: mitu a^b,
e^b, i^b on esimeses, teises reas?

Mitu paaris tähte on kol-
mandamas reas? j. n. e.

2)

u

o

u o
 o u o a i e u a o e
 ei ai oi ai ui oe ua ao ei ai

e o a

Küsi: mitu o^b u^b on esimeses reas?

Mitu paaris tähte teises reas?

Näita u, o, oi, ui j. n. e.

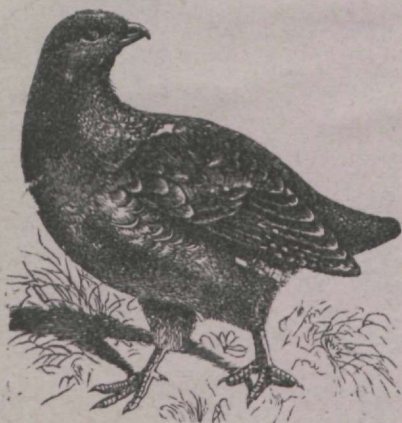
3)

ä

õ

ü

ä õ ü

a ä u ü o õ i u e

ai äi oe õe ua õu

äi äi=a õu=e õi=e äi=u äi=u üi=a õu=e

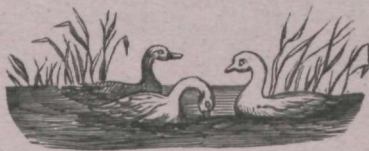
ü ä

Näita ä, õ, ü, äi, õe, õu, j. n. e.

Mitu kahe tähelist sõna?

Mitu kolme tähelist sõna?

4)

m

n

m n

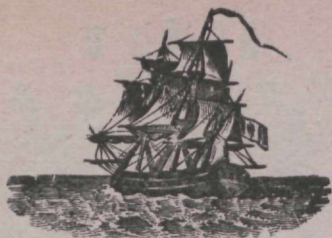
an a=nu a=ni u=ni on, o=nu nui, oi=na
ni=na, e=ma, an=na õu=na, e=ma ni=mi on
a=nu, mi=nu õe ni=mi on mai.

m n

Mitu kahe= kolme= nelja=tähelist sõna.

5)

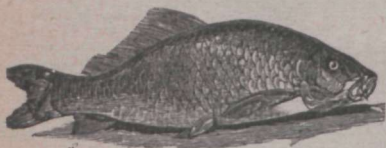
la = ew

I w

na=el, nō=el, lo=e ü=le, la=ew, lei=wa i=wa,
 ne=li lō=wi, wa=la ne=li nae=la ō=li, o=le
 wi=le, mi=ne ü=le wa=o, ü=le wa=o ei wōi
 min=na.

e l u

6)

fa=la

fa=ru

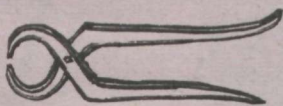
re=gi

f g r

fu=fe nof, ai=a luk, fe=na fū=na, wei-fe felt,
 o=nu nu=ga, folm wi=ga, wa=ga nägu,
 la=ge wä=li, fa=na fa=ri, wo=fi wu=rin, ä=ra
 nae=ra, ruk=fi wa=gu, ma=ri ä=ra o=le fu=ri.

h g r

7)

tan=gid

wä=hi

t d h

eit, ait, o=le wait, fa=ta lau=da, wō=ta ai=da
 wō=ti, mi=ne ai=ta, lau=da ta=ga on ōu=na
 aed, ä=ra mi=ne lau=ta, a=hi on tū=hi, re=he
 re=ha, hult foe=ri, we=del la=fe, fui=da lind
 nōn=da laul.

t d h hunt

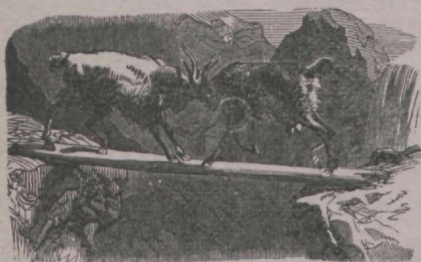
8)

puu

re = ba = ne

sit = ud

fir = wes

p b f s

fa=pa pōhi, fa=pi wō=ti, se=pa poeg, ō=le fu=
 bu, u=ba on ōi=es, lu=bi on wal=ge, o=le no=
 be, ō=pi lu=ge=ma, wes=fe pais, se=a pōis,
 pa=ne lamp pō=le=ma, lam=bi taht on ot=sas,
 fes üt=les se=da.

mõis=ta ä=ra:

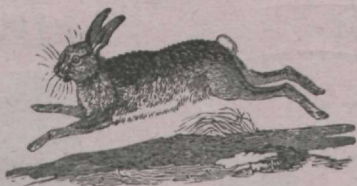
üks ait, ja=da a=fent?

üks nngs

kum=mu=li täis, is=tes tü=hi

p b s f pais

9)

jä=nes.

i j S

ei o=le lai o=ja, a=ja ka=ri ü=le jõe, o=led
jäl=le ah=ju ta=ga, kar=ja=poiss on ku=nin=gas,
pal=ju pe=re pi=da=ja, el=ja=te wa=lit=se=ja.

Su=ba tul=nud ta=li,
läi=nud su=we=ke,
Silm on külm ja wa=li,
ka=dund ke=wa=de.

Mõista ära:

Sil=ma jal=ge=ta käib, il=ma tii=wa=de=ta len=dab?

üks nngs

Tal=wel pal=jas, su=wel hal=jas?

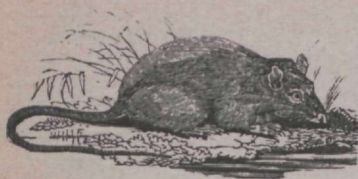
üks nngs

Tu=ba läks ak=nast wäl=ja, pe=re jäi wan=gi?

üks nngs

lai oja

10)

hiir

siil

paat

kuu-sed

aa ää uu üü ii

a-wi ka-la; li-na kaal; aam aa-mi pääl,
 waat waa-di pääl, o-ra-wa ja-ba ot-sas;
 las-te kä-ra jõe kää-ra pääl on wa-li; kä-gu
 fu-kub kuu-se ot-sas; kü-na küün-ra pik-ku-ne;
 uus üü-ri-li-ne; ni-du pääl nii-da-wad wiis
 päi-wi-list; suur tükk a-jab suu lõh-ki; tii-gi
 pääl u-ju-wad kuus pii-lut; siil ei ole siile.

uus paat

Tule, tule, tuu=le=ke=ne,
 kii=gu, lii=gu, paa=di=ke=ne,
 lau=la, lau=la, suu=ke=ne,
 lap=sel he=le hää=le=ke=ne.

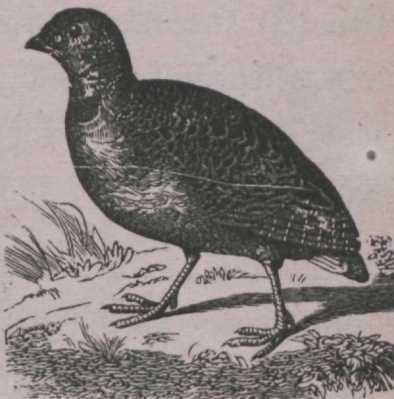

kuld = noff

11)

öö = kull

wutt

mm nn ff tt ll pp

meite memm, uus kamm, lombi konn, wäikene
 onn, eide woff, kana noff, hobuse moff, aida
 luff, jäme kott, sawi pott, wutt on lind, sutt
 on kala, paju pill, sinine lill, suur kull, lamba
 will, sandi kepp, kassi käpp, wana kapp, torni

nupp, piff samm, oja sonn, härja sapp, aisa
fess, lapse nutt.

lamba will

12) ee oo õõ öö

tiriku fess; wiinuli keel; tark fott, magus kook;
libe keel kare meel; tule leef; sepp taob randa,
seep peseb käsi; rõõsa piima pääl on õhuke
foor; mõdu mõõda toobiga; pime öö; raske
töö; söö mis küps, räägi mis tosi;

Piiri, lööri, lööke,
piiri, pääri, pääsuke,
hüüa, ööpik, linnuke,
kõigil rõõmus rinnake

wiinuli keel

13) Kued selga, mütsid päha, wööle wööd,
Kes ei taha nälga näha, tehku tööd!
Weere looja, päiksekene,
Jõua meile, öökene!

14) Kui sa suuri tähti ei tunne siis õpi neid siit tundma.

Aa, Bb, Dd, Ee, Gg

Aa, Bb, Dd, Ee, Gg,

Hh, Ii, Kk, Ll, Mm,

Hh, Ii, Kk, Ll, Mm,

Nn, Oo, Pp, Rr, Ss,

Nn, Oo, Pp, Rr, Ss.

Tt, Uu, Ww, Ää, Öö,

Tt, Uu, Ww, Ää, Öö,

Õõ, Üü.

Õõ, Üü.

15.

Mina seisn maa pääl. Sina ei saa
 minu juurde. Söö mis küps, räägi mis tõsi.
 Tee ääre päält kadus lumi ära. Wana-isa
 käib fepi najal. Ole ikka õiglane. Palu
 Jumalat. Ema armastab last. Keedel tuleb
 onu meile. Minu wenna nimi on Georg.
 Daawet oli kuningas.

Teele, teele, kurekesed,
 Üle metsa, maa,
 Ikka, ikka lõuna poole,
 Kus Egipti-maa.

16. Kirja märgid.

- , komma, lühikene peatamise märk.
- ; semikoolon, pikem peatamise märk.
- . punkt, lõpu märk.
- ? küsimise märk.
- ! hüüdmise märk.
- : kolon, ehk kaks punkti.
- „ “ jutu märgid.

17.

Mine fina sinna, mina ei woi minna.
 Lina hind on linnas tõusnud. Tali on külm,
 pane talli uks finni. Kali ei ole kallis.
 Waras wõeti finni; sika warras kuffus maha.
 Müts oli Jütsile paras. Rehes on parred.
 Küll on fena lugu, kaotafid lufu ära, ei saa
 uft luffu panna. Lase läbi lapi ja pane kappi.
 Kadaf wõta kätte. Kada mööda ratas weereb;
 ratta kodar. Isa hüüdis: „tule siia!“

18. Mõista ära:

1. Lagi all, lagi pääl, meremees kessel? uupja ol qigawg
2. Wirwipuu, wärwipuu, üle metsa
 loogapuu? uupja ol qigawg
3. Lipp lipi pääl, lapp lapi pääl, ilma
 nõela pistmata? uupja ol qigawg
4. Wäike walge aidafe, uft pole kusagil? uupja ol qigawg
5. Tuleb afnast tuppä, ei tee afent katti
 funagi? uupja ol qigawg
6. Hää lind, aga liha ei sööda; hää puu,
 aga palki ei saa? uupja ol qigawg

19.

Kas on linnukesel muret:
Kust ta saab, mis ta sööb?
Kas ta nälga sureb?

Tema loodab Looja pääle,
Kargab sääl oksa pääl,
Tõstab rõõmsast' hääle.

20. Arvamise tähed ehk numred.

●	●●	●●●	●● ●●	●●● ●●●	●●●● ●●●●
üks,	kaks,	kolm,	neli,	viis,	kuus,
1	2	3	4	5	6
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
I	II	III	IV	V	VI
●●●●● ●●●●●	●●●●● ●●●●●	●●●●● ●●●●●	●●●●● ●●●●●	●●●●● ●●●●●	
seitse,	kahesja,	ühesja,	kümme,		
7	8	9	10		
<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>		
VII	VIII	IX	X		

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

Küsimised.

Mitu paari saab neljast? kuuest? kaheljast?
kümnest? tosinast? j. n. e.

21. Laps ja sokufene.

Kus sa käisid, kus sa käisid, sokufene?
 Westel käisin, westel käisin, härrakene.
 Kuidas jahwad, kuidas jahwad, sokufene?
 Suuga jahwan, suuga jahwan, härrakene?
 Kuidas pühid, kuidas pühid, sokufene?
 Habemega, habemega, härrakene.
 Kuidas taod, kuidas taod, sokufene?
 Sarwedega, sarwedega, härrakene.
 Mida sööd sa, mida sööd sa, sokufene?
 Nisu leiba, nisu leiba, härrakene.
 Kuidas karjud, kuidas karjud, sokufene?
 Kõki mõki, kõki mõki, härrakene.

22. **Raisk pois.**

„Jaan, tule rehte peksuma!“
 „Ma ei wõi, mu kõht walutab.“
 „Jaan, tule nüüd haput piima jõöma!“
 „Ah, kus mu suur lusikas on.“

Ras Jaanile anti piima?

Ei antud, sest, kelle jalg tatjutab, selle suu matjutab.

23. **Kellel on rassem?**

Regi kaebab: „Mul on talwel raske.“
 Banker kaebab: „Mul on suwel raske.“
 Hobune aga ohkab: „Mul on suwel ja talwel raske!“

Mõista ära:

Üks ütleb: „öö mul pikk.“
 Teine ütleb: „päew mul pikk.“
 Kolmas ütleb: „üks mul öö, üks mul päew.“

‘quvماغd vj 1001 ‘bup

24. **Riigu loul.**

1. Uinu, mu laps!
 Oh maga, marja-oks!
 Suu ladwast tuleb uneke
 Ja langeb sinu kiigusse.
 Uinu, mu laps!

2. Uinu, mu laps!
 Oh maga, marja-oks!
 Tuul mängib tamme okstega,
 Ei tamme jõua nikuta.
 Uinu, mu laps!

3. Uinu, mu laps!
 Oh maga, marja-oks!
 Saa õitsewaks, kui lehe-kuu,
 Ja tugewaks, kui tamme puu.
 Uinu, mu laps!

25. Tühi küsimine.

Peeter läheb heina koormaga, Jüri tuleb temale vastu.

„Tere, Peeter!“

„Sumaleme, Jüri!“

„Mis sa wead, Peeter?“

„Puid wean, Jüri.“

„Kuidas puid? Sul ju heinad pääl.“

„Kui sa näed, et heinad on, miks sa fiis weel küfid!“

26. Löökene.

Oh lööke, oh linnuke,
 Säääl kõrgel üleval,
 Kui tena sinu hääleke,
 Kui rõõmus sinu meel.

Oh lõoke, oh linnuke,
 Mis ajab laulma sind?
 Sa tänad Loojat, kallike,
 Kes heldest' jõudab sind.

Oh lõoke, oh linnuke,
 Waat sinust õpin ma,
 Et pean Loojat rõõmsasti,
 Siin kiitma, tänama.

Oh lõoke, oh linnuke,
 Sul lõpeb ükskord hääl,
 Ei minul lõpe iialgi,
 Ma laulan taewas weel.

27. Mõistatus.

Üks tamm, kaksteiskümmend aru, iga aru otjas
 neli pesa, igas pesas seitse muna, igal munal ise nimi.

Küsimised.

Mitu aastat ja wana oled?
 Mitu suwet ja wana oled?
 Mitu suwet ja oled marju korjanud?
 Mitu talwet ja oled liugu lastnud?
 Mitu kuud on aastas?
 Kas ja tead kuude nimed?
 Mitu päewa on nädalas?
 Kas ja tead päewade nimed?
 Kas nädalatel ka nimed on?

28. Ahne laps.

Laps nuttis tee ääres walju häälega.

„Miks ja nutad?“ küsis möödamineja.

„Ma kaotasin oma raha ära, mis ema andis.“

„Ära nuta, jah teine asemele!“

Laps wõttis raha wastu, aga nuttis itka edasi.

„Miks ja nüüd weel nutad, sul on ju jälle raha?“
küsis teekäija.

„Jah, kui ma oma raha ei oleks ära kaotanud,
fiis oleks mul nüüd faks raha.“

„Sa oled ahne laps,“ ütles teekäija.

29. Ahne koer.

Krants oli juure fondi saanud ja läks purret mööda üle oja, kont lõugade wahel. Korraga nägi ta oma warju wee sees ja mõtles sääl tõiße koera olewat, kellel juur kont hammaste wahel on.

Ta hakkas haukuma ja hüppas wette, tõiße koera käest konti ära wõtma. Oma kont aga kukkus wette ja wesi wiis ta ära. Wee sees ei leidnud Krants ei tõißt koera ega konti ja omast fondist jäi ta ka ilma.

Kes wõera oma püüab, jääb tihti ka omast ilma.

30. Helde süda.

Wäikene Peeter istus õues kiwi pääl, uur kanikas wõileiba käes, mis ema temale õhtu-ooteks oli annud, ja tahtis sööma hakata. Sääl tuli waene sandite kombates wärawast sisse, ning palus poisfi: „armas laps,

murra oma leiva küljest tüfikene minule, mu kõht on väga tühi!" Poiss mõtles weidi aega ja ütles siis: "Säh, ma annan selle leiva kõik sinule. Sa oled wana ja ei jõua ilma söömata kõndida. Mina aga wõin küllalt õhtuni oodata."

31. Poiss ja linnuke.

Poiss nägi puu otsas linnu pesa, tahtis üles ronida ja waadata, kas pesas on munad wõi pojad. Linnuke lendas otja pääle ja palus haledasti poissi: "Ole häa poiss, ära puutu minu pesa ja ära waata üle ääre sisse. Minu pojad kardawad sinu suuri filmi ja hakkawad neid nähes karjuma.

Poiss sai linnu haledast häälest aru, läks eemale ja waatas tükk aega, kuidas isa ja ema kordamisi pojadele ussikesti ja liblikaid tõiwad. Iga kord firtsusiwad pojad wanematele wastu, kui need toiduga tuliwad.

32. Keda Jumal õnnistab?

Waeje saunamehe juurde tuli üks wigane poisikene ja palus leiba. Naene oli üksi kodus. Temal oli weel üks ainus leib. Ta lõi kas pool leiba sandi poisikesele. Matukesel aja pärast läks ta wälja õue ja nägi sauna ukse ees pihlaka otsas mesilaste pere. Naene ajas mesilased waka sisse ja pani pärast mesipuuksse. See pere andis neile pärast mitu peret ja Jumal õnnistab nende mesilaste pidamist.

Kes hädalist aitab, seda aitab ka Jumal.

33. Kes elab mureta?

Sulane läks talwel külma ilmaga puu koormaga linna. Ta käed ja jalad külmetasivad ning ta mõtles iseeneses: Ah, peaks nüüd sooja tuppä ja sooja suppi saama!

Linnuke lendas taewa all, külma tuul ja tuisi peksiwad teda, pakis lumi kattis maad. Ta lastis ennast palja puu oksa pääle ja mõtles: Ah, oleks mul nüüd soe pesa ja peaks ma mõnegi terakese leidma!

Wäikene Kaalu imes memme rinnast kõhu täis ja uinus soojas memme hõlmas magama.

34. Igal ühel oma mure.

„Ah, täna ma ei wõtagi raamatut kätte, parem lähen metsa päikese paistel mängima ja mahla lastma,“ mõtles wäikene Jüri. Nõnda ta ka tegi. Aga ükfinda läks aeg metšas peagi igawaks ja ta hakkas jeltfilist otsima. Sääli nägi ta hobust ja hüüdis: „Hobune, tule, hakkame kahakesi mängima!“ — „Ei mul ole nüüd aega mängida, pean põldu kündma, kuidas ja muidu talwel kooli minnes leiba saada.“

Siis nägi poisj linnukest, kes kündja taga wao sees käis ja ütles: „Linnuke, tule minuga mängima!“ — „Ei mul ole nüüd aega mängida, tarwis ussikesi ja liblikaid forjata, muidu hakkawad mu pojad nälja pärast ksendama.“

Pärast filmas poisj mesilast, kes ühe wõilille päält tõise pääle lendas. — „Mesilane, tule ometi sinagi

minuga mängima!" — „Ei mul ole nüüd aega mängida, pean mett korjama ja waha tegema. Kas sinul siis midagi teha ei ole, pois?"

Pois jäi mõtlema, mängu himu oli kadunud, temale tuli nüüd meelde, et teda ka töö ootab. Ta läks kodu ja hakkas hoolega õppima.

35. Ründja.

Üht rõõmust elu elan ma,
Mul mure tundmata;
Ma olen rahul sellega,
Mis teenin waewaga.

Sest teen ma lauldes oma tööd
Ja elan mureta,
Kõik rahulised minu ööd,
Ja magus hingata.

Käin wara hilja wälja pääl,
Sest põllust tuleb leib,
See jalg on ikka õigel teel,
Kes adra taga käib.

36. Miks see nõnda on?

Suu on sul üks ainus,
Aga kõrwu kaks;
Arwa ära, miks on nii?
Enam kuula ja,
Wähem lobise.

Suu on sul üks ainus,
 Aga filmi kats. —
 Miks see nõnda on?
     Kats kord waata, mõtle,
     Aga üks kord ütle.

Suu on sul üks ainus,
 Aga käsa kats. —
 Miks see nõnda on?
     Kahega tee tööd,
     Ühega sa söö.

37. Ema ja laps.

„Memmekene, kullakene!
 Käisin metsas kõndimas:
 Sinnud metsas laulavad,
 Kullerkupud, jaanililled
 Oja ääres õitsevad,
 Biblikad säääl lendavad,
 Neid ma taga ajasin.
 Memmekene, kullakene!
 Ütle mulle ometi:
 Kes see kõike säeb nõnda?“ —

„Maimukene, marjukene!
 Seda kõike Jumal säeb:
 Tema saadab sooja suwe,
 Säeb päikest selgelt paista,
 Saadab leiget wihmalest:

Siis lilled aasal õitsewad,
 Siis linnud rõõmsalt laulawad.
 Laps, õpi tundma Jumalat,
 Tema näeb find igas kohas!

38. **Uts.**

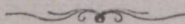
Uts see astus, kingad jalas,
 Wiiet aastat, aga
 Siisgi jääre-saapaid ikka
 Isalt ihkas taga.

Kingad wõeti, saapad anti,
 Aga, oh ja walu!
 Uts ei jaks saapaid kanda,
 Uts nüüd palja jalu!

39. **Woeue laps.**

Ei ole minul ei põldu,
 Ei ija pärandust,
 Ei ole minul tuba,
 Ei mingit warandust.

Kui lind, kes üksinda oksal,
 Nii maa pääl ükfi ma,
 Mu ainus abi taewas,
 Mu Isja ülewel.

40. Jumal, keisrit kaitse ja!

Jumal, keisrit kaitse ja!

Wägewast, kuulsast

Et walitseb meile kiituseks!

Elagu kaua ta,

Walitsegu auuga!

Jumal, keisrit kaitse ja!

Üfs ford üfs.

1	ford	2	on	2
2	×	2	=	4
3	×	2	=	6
4	×	2	=	8
5	×	2	=	10
6	×	2	=	12
7	×	2	=	14
8	×	2	=	16
9	×	2	=	18
10	×	2	=	20

1	ford	5	on	5
2	×	5	=	10
3	×	5	=	15
4	×	5	=	20
5	×	5	=	25
6	×	5	=	30
7	×	5	=	35
8	×	5	=	40
9	×	5	=	45
10	×	5	=	50

1	ford	8	on	8
2	×	8	=	16
3	×	8	=	24
4	×	8	=	32
5	×	8	=	40
6	×	8	=	48
7	×	8	=	56
8	×	8	=	64
9	×	8	=	72
10	×	8	=	80

1	ford	3	on	3
2	×	3	=	6
3	×	3	=	9
4	×	3	=	12
5	×	3	=	15
6	×	3	=	18
7	×	3	=	21
8	×	3	=	24
9	×	3	=	27
10	×	3	=	30

1	ford	6	on	6
2	×	6	=	12
3	×	6	=	18
4	×	6	=	24
5	×	6	=	30
6	×	6	=	36
7	×	6	=	42
8	×	6	=	48
9	×	6	=	54
10	×	6	=	60

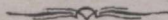
1	ford	9	on	9
2	×	9	=	18
3	×	9	=	27
4	×	9	=	36
5	×	9	=	45
6	×	9	=	54
7	×	9	=	63
8	×	9	=	72
9	×	9	=	81
10	×	9	=	90

1	ford	4	on	4
2	×	4	=	8
3	×	4	=	12
4	×	4	=	16
5	×	4	=	20
6	×	4	=	24
7	×	4	=	28
8	×	4	=	32
9	×	4	=	36
10	×	4	=	40

1	ford	7	on	7
2	×	7	=	14
3	×	7	=	21
4	×	7	=	28
5	×	7	=	35
6	×	7	=	42
7	×	7	=	49
8	×	7	=	56
9	×	7	=	63
10	×	7	=	70

1	ford	10	on	10
2	×	10	=	20
3	×	10	=	30
4	×	10	=	40
5	×	10	=	50
6	×	10	=	60
7	×	10	=	70
8	×	10	=	80
9	×	10	=	90
10	×	10	=	100

$$10 \times 100 = 1000.$$

Meie ristiusu õpetuse wiis peatüki.

Esimene peatükk.

Jumala kümnest käsust.

Esimene käsk.

Mina olen Issand, sinu Jumal; sul ei pea mitte teisi jumalaid olema minu kõrvas.

Mis see on?

Meie peame Jumalat üle kõigi asjade kartma, armastama ja tema peale lootma.

Teine käsk.

Sina ei pea mitte Jumala oma Issanda nime ilma asjata suhu wõtma; sest Issand ei jäta teda nuhtlemata, kes tema nime kurjasti pruugib.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie tema nime juures mitte ei nea, ei wainu, ei lausu, ei waleta ega peta, waid et meie seda kõige häda sees appi hüüame, palume, kiidame ja täname.

Kolmas käsk.

Sina pead pühapäeva pühitsema.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Jumala sõna ei põlga, vaid et meie seda pühaks peame, heal meelel kuuleme ja õpime.

Neljas käsk.

Sina pead oma isa ja oma ema auustama, et sinu käsi hästi käib, ja sina kaua elad maa peal.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma vanemaid ja isandaid ei põlga ega vihasta; vaid et meie neid auustame, teenime, nende sõna kuuleme, ja neid armsaks ja kalliks peame.

Viies käsk.

Sina ei pea mitte tapma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese ihule ühtegi kahju ega kurja ei tee; vaid et meie teda aitame ja temale head teeme kõige ihu häda sees.

Kuues käsk.

Sina ei pea mitte abielu ära rikkuma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie kätinasti ja puhtasti elame kõnede ja tegude sees, ja et igati peab oma abikaasat armastama ja auustama.

Seitsmes käst.

Sina ei pea mitte warastama.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese raha ehk wara ei wõta, ega kawala kauba ega petise tööga eneste poole ei kisu; waid et meie tema wara ja peatoidust aitame kaswatada ja hoida.

Kaheksas käst.

Sina ei pea mitte ülekohut tunnistama oma ligimese wastu.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese peale mitte kawalasti ei waleta, teda mitte ei peta, keelt ei pekka, ega kurje kõnesid tema peale ei tõsta; waid et meie tema eest kaitseme, kõik head temast kõneleme ja kõik asjad heaks kääname.

Üheksas käst.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimese koda.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese pärandust ehk koda kawalusega ei püüa, ega õiguse nimel eneste poole ei kisu; waid et meie teda aitame, et tema seda enesele wõiks pidada.

Kümnes käst.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimese naist, sulast, ümmardajat, weikseid ega muud, mis tema pärast on.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese naist, peret ega weikseid ära ei awatele ega wägisi ei wõta; waid et meie neid manitseme, et nemad paigale jääwad ja teewad, mis nende kohus on.

Mis ütleb nüüd Jumal kõigist neistfinastest käskudest?

Tema ütleb nõnda:

Mina Issand, sinu Jumal, olen püha wihaga Jumal, kes wanemate patud nuhtleb laste kätte, kolmandast ja neljandast põlwest saadik neile, kes mind wihkawad; aga neile, kes mind armastawad ja minu käsud peawad, teen mina head tuhandest põlwest saadik.

Mis see on?

Jumal ähwardab nuhelda kõiki, kes nendefinastest käskudest üle astuwad; seepärast peame meie tema wiha kartma ja ei mitte nendefinaste käskude wastu tegema; aga tema töötab armu ja kõik head kõigile, kes neid käskusi peawad; sellepärast peame meie teda ka armastama, tema peale lootma ja hea meelega tema käsku mööda tegema.

Teine peatükk.
Pühast ristiusust.

Esimene õpetus.

L o o m i s e s t.

Mina usun Jumala, Isa, kõigewägewama taewa ja maa Pooja sisse.

Mis see on?

Mina usun, et Jumal mind ja kõik loomad on loonud, mulle ihu ja hinge, filmad, kõrwad ja kõik liikmed, mõistuse ja kõik meeled on annud ja weel hoiab; ja pealegi riided, kingad, söömise ja joomise, koha ja maja, naese ja lapse, põllu, weiksed ja kõik wilja, kõik ihu ja elu tarwidust ja toidust rohkesti ja igapäew annab, ja kõige häda ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja seda kõik teeb tema isalikust jumalikust armust ja heldusest, ja ei mitte sellepärast, et mina seda wäärt ehk teeninud olen; selle eest on minu kohus teda kiita, tänada, teenida, ja tema sõna kuulda; see on tõesti tõsi.

Teine õpetus.

U r a l u n a s t a m i s e s t.

Mina usun Jeesuse Kristuse, Jumala ainu-
 sündinud Poja, meie Issanda sisse, kes on saadud Pühast Waimust ilmale toodud neitsist Maariaast, kannatanud Pontsiuse Pilatuse all, risti löödud surnud ja maha maetud, alla läinud põrguhauda, kolmandal päewal jälle üles tõusnud jurnuist, üles läinud taewa, istub Jumala, oma kõigewägewama Isa paremal käel, sealt tema tuleb kohut mõistma elawate ja surnute peale.

Mis see on ?

Mina usun, et Jeesus Kristus, tõsine Jumal, kes omaft Isast igawesti on sündinud, ja ka tõsine inimene, kes neitfist Maariaft ilmale toodud, minu Issand on, kes mind ärakadunud ja hukkamõistetud inimest on peastnud ja lunastanud kõigest patust, surmast ja kuradi wäest; ei mitte kulla ega hõbedaga, waid oma püha kalli werrega ja oma ilma süüta kannatamise ja surmaga; seepärast, et mina tema oma pidin olema, tema riigis tema all elama ja teda teenima igaweses õiguses, wagaduses ja õnnistuses, nõnda kui tema on üles tõusnud furnuift, elab ja walitseb igawesti; see on tõesti tõsi.

Kolmas õpetus.

P ü h i t s e m i s e f t.

Mina usun Püha Waimu sisse, üht püha ristifogudust, pühade osasaamist, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igawest elu. Amen.

Mis see on ?

Mina usun, et mina omaft meeleft ja wäest mitte ei wõi Jeesuse Kristuse, oma Issanda, sisse uskuda, ega tema juure saada; waid Püha Waim on mind ewangeeliumi läbi kutsunud, oma annetega walgustanud, ja õige usu sees pühitsenud ja hoidnud; nõnda kui tema kõik püha ristifogudust maa peal kutsub, fogub, walgustab, pühitseb, ja Jeesuse Kristuse juures õige ja ainu usu sees hoiab; jessamas ristifoguduses tema minule ja kõigile usklikkudele igapäew kõik patud rohkesti andeks annab, ja wiimsel päewal mind ja kõik furnud üles äratab, ja minule kõigi usklikkudega Kristuse sees igawese elu annab; see on tõesti tõsi.

Kolmas peatiik.

Pühast Meie Isa palvest.

Meie Isa, kes sa oled taewas, pühitsetud saagu sinu nime, tulgu meile sinu riik, sinu tahtmine sündigu kui taewas, nõnda ka maa peal, meie igapäewast leiba anna meile tänapäew, ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele, ja ära saada meid mitte kiusatuse sisse, waid peasta meid ära kurjast; sest sinu päralt on riik ja wägi ja auu igawesti Amen.

Esimesed palwe sõnad.

Meie Isa, kes sa oled taewas.

Mis see on?

Sumal tahab meid see läbi armulikult kutsuda, et meie peame uskuma, teda meie õige Isa ja meid tema õiged lapsed olewat, et meie julgesti ja kindla lootusega teda peame paluma, nõnda kui armsad lapsed oma armast isa paluwad.

Esimehe palwe.

Pühitsetud saagu sinu nime.

Mis see on?

Sumala nime on küll iseenesest püha; aga meie palume sissinatsetes palwes, et see ka meie juures saaks pühitsetud.

Kuidas sünnib see?

Kui Jumala sõna selgesti ja puhtasti õpetatakse, ja meie ka pühasti kui Jumala lapsed seda mööda elame; jaks aita meid, armas taewane Isa! Aga kes teist wiisi õpetab ja elab, kui Jumala sõna õpetab, see ei pühitse mitte meie seas Jumala nime; selle eest hoiab meid, armas taewane Isa!

Teine palwe.

Tulgu meile sinu riik.

Mis see on?

Jumala riik tuleb küll ilma meie palweta iseenesest; aga meie palume seeläbi palwes, et see ka meie juure tuleks.

Kuidas sünnib see?

Kui taewane Isa oma Püha Waimu meile annab, et meie tema püha sõna tema armu läbi usume ja Jumala meele pärast elame siin ajalikult ja seal igawesti.

Kolmas palwe.

Sinu tahtmine sündigu kui taewas, nõnda ka maa peal.

Mis see on?

Jumala hea armuline tahtmine sünnib küll ilma meie palweta, aga meie palume seeläbi palwes, et see ka meie juures sünniks.

Kuidas sünnib see?

Kui Jumal kõike kurja nõuu ja tahtmist rikub ja keelab neid, kes meid ei taha lasta Jumala nime pühitseada, ega tema riiki meie juure tulla, kui on kuradi, maailma ja meie liha tahtmine; waid kinnitab ja hoiab meid kindlasti oma sõnas ja usus meie otsani; see on tema armuline ja hea tahtmine.

Meljas palwe.

Meie igapäewast leiba anna meile tänapäew.

Mis see on?

Sumal annab igapäewase leiba küll ilma meie palweta kõigile kurjadele inimestele; aga meie palume sessinatšes palwes, et tema meile annaks seda mõista ja tänuga wastu wõtta meie igapäewast leiba.

Mis on igapäewane leib?

Kõik, mis meie ihu toiduseks ja ülespidamiseks tarwis läheb: söömine, joomine, riided, kingad, koda, maja, põld, weiksed, raha, wara, waga abikaasa, wagad lapsed, waga pere, wagad ja truud ülemad, hea walitus, hea ilm, rahu, terwis, auus elu, head sõbrad, truud naabrid, ja muud niisugused asjad.

Wiies palwe.

Ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele.

Mis see on?

Meie palume sessinatšes palwes, et taewane Isa mitte ei tahaks waadata meie pattude peale, ega nende päraft meile seda keelda, mis meie palume; sest meie ei ole seda mitte wäärt, mis meie palume, ega pole seda ka mitte teeninud; waid tema tahaks meile seda kõik armust anda, sest et meie igapäew palju pattu teeme ja selget nuhtlust teenime; siis tahame meie ka südamest andeks anda ja heal meelel head teha neile, kes meie wastu eksiwad.

Kuuks palwe.

Ja ära saada meid mitte kiusatuse sisse.

Mis see on?

Sumal ei kiusa küll kedagi, aga meie palume sestfinatšes palwes, et Sumal meid tahaks hoida ja üles pidada, et kurat, maailm ja meie liha meid ei peta, ega saada ebausku, kassipidi-mõtlemise ja mõne muu suure patu ja häbi sisse; ja kui meid seega peaks kiusatama, et meie kummatagi wiimselt ära wõidame ja wõimust saame.

Seitsmes palwe.

Waid peasta meid ära kurjast.

Mis see on?

Meie palume sestfinatšes palwes, kui ühel hoobil, et taewane Iša meid tahaks peasta kõigefugusest ihu ja hinge, waranduse ja auu kahjust, ja wiimaks, kui meie surma tunnike tuleb, õndsä otša meile anda, ja meid armuga sestfinatšest hädaorust enese juure taewa wõtta.

Wiimsed palwe sõnad.

Seft sinu päralt on riik ja wägi ja auu igawesti. Amen.

Mis on Amen?

See on, et mina pean kindlasti uskuma, et taewane Iša meie palwed heldesti on wastu wõtnud ja kuulnud; seft et tema ise on meid käskinud nõnda paluda, ja töotanud, et tema meid tahab kuulda. Amen, aamen, see on: jah, jah, see peab tõesti nõnda sündima.

Neljas peatükk. Pühast ristimisest.

I. Mis on ristimine?

Ristimine ei ole mitte paljas wesi, waid on niisugune wesi, mis Jumala käsus on seatud ja Jumala sõnaga ühte pandud.

Mis Jumala sõna see on?

Kui meie Issand Jeesus Kristus ütleb Matteuse raamatu wiimases peatükis: "Minge ja õpetage kõik rahwast ja ristige neid Jumala Isa, Poja ja Püha Waimu nimel.

II. Mis annab ehk saadab ristimine?

Tema saadab pattude andeksandmist, peastab ära surmast ja kuradist ja annab igawest õnnistust kõikidele, kes seda usuvad, mis Jumala sõna ja töötused kuulutawad.

Misfugused on need Jumala sõnad ja töötused?

Kui meie Issand Jeesus Kristus ütleb Markuse raamatu wiimases peatükis: Kes usub ja keda ristitakse, see peab õndsaks saama; aga kes ei usu, teda peab hukka mõistetama.

III. Kuidas võib wesi nii suuri asju teha?

Wesi ei tee seda tõesti mitte, waid Jumala sõna, mis weega ja wee juures on, ja usk, mis sedajama Jumala sõna wee sees usub; sest ilma Jumala sõnata on wesi paljas wesi, ja ei mitte ristimine; aga Jumala sõnaga on ta ristimine, see on eluwesi täis armu, ja uuesündimise pesemine Püha Waimu läbi, kuidas püha Paulus ütleb Tiituse raamatu kolmandas peatükis:

Jumal on meid õndsaks teinud uuesündimise pesemise ja Püha Vaimu uuendamise läbi, keda tema on wälja walanud meie peale rohkesti Jeesuse Kristuse, meie õnnistegija läbi, et meie tema armu läbi õigeks tehtud, igawese elu pärijaks pidime saama lootuse järele; see on tõsine sõna.

IV. Mis tähendab niisugune weeristimine?

See tähendab, et wana Adam (see on meie patune süda) peab igapäewase kahetsemise ja patuspöörmise läbi meie sees ära uputatud saama ja surema, kõige patu ja kurja himudega, ja igapäew jälle ette tulema ja üles tõusma see uus inimene, kes õiguses ja puhasuses Jumala ees peab igawesti elama.

Kus see on kirjutatud?

Püha Paulus ütleb omas raamatus, Rõõma rahwale kirjutatud, kuendas peatükis: Meie oleme Kristusega maha maetud ristimise läbi surma sisse, et otsegu Kristus on üles äratatud surmuisst Isa auu läbi, meie ka nõnda peame uues elus käima.

Wiies peatükk.

Pühast altari sakramendist.

I. Mis on altari sakrament?

See on meie Issanda Jeesuse Kristuse tõsine ihu ja weri, leiba ja wiina all meile ristirahwale süüa ja jua, Kristusest enesest seatud.

Kus see on kirjutatud?

Nõnda kirjutasid pühad ewangelistid: Matteus, Markus, Luukas ja püha Paulus:

Meie Issand Jeesus Kristus sel öösel, mil teda ära anti, wõttis leiba, tänas, murdis ja andis oma jüingritele ja ütles: Wõtke, sööge, see on minu ihu, mis teie eest antakse; seda tehke minu mälestuseks.

Selsamal kombel wõttis tema ka karika pärast õhtusöömaaegu, tänas ja andis oma jüingritele ja ütles: Wõtke, jooge kõik sealt seeft; seesinane karikas on uus seadus minu weres, mis teie ja mitme eest ära walatakse pattude andeksandmiseks; seda tehke, nii mitu korda, kui teie seft joote, minu mälestuseks.

II. Mis kasu on meil seftjugu seft söömisest ja joomisest?

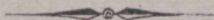
Seda näitawad meile needsiwased Kristuse sõnad: mis teie eest ära antakse ja ära walatakse pattude andeks andmiseks; see on, et meile sakramendi sees pattude andeksandmist, elu ja õnnistust nende sõnade läbi antakse; seft kus pattude andeksandmine on, seal on ka elu ja õnnistus.

III. Kuidas wõib ihulik söömine ja joomine nii suuri asju teha?

Söömine ja joomine ei tee seda tõesti mitte, waid need Kristuse sõnad: mis teie eest ära antakse ja ära walatakse pattude andeksandmiseks; need sõnad on ihuliku söömise ja joomise juures kui ülem asi sakramendis; ja kes neidsamu sõnu usub, sel on, mis nemad tunnistawad, pattude andeksandmine.

IV. Kes võtab aujasti seejnatse sakramendi vastu?

Paastuda ja ihu poolest ennast valmistada, on üks kaunis väljaspidine kombe; aga see on õieti ja hästi valmistatud, kellel usk on nendefinaste Kristuse sõnade peale: mis teie eest ära antakse ja ära wala-
takse pattude andeksandmiseks; aga kes neidfinatseid sõnu ei uju, ehk kaksipidi mõtleb, see ei ole mitte wäärt, ega hästi valmistatud, sest see sõna teie eest tahab selgeid usklikka südameid.

Palwed.

Somiku palwe.

Mina tänan sind, minu armas taewane Iša, Jeesuse Kristuse, sinu armsa Poja, meie Išsanda läbi, et sina mind minewal ööl kõige ihu ja hinge kahju eest armulikult oled hoidnud ja kaitsnud. Mina palun sind, wõta mind, minu wanemaid ja sugulasi, ja ka waenlasi ning kõike ristirahwast oma armuliku kaitsmise alla, et kuri waenlane mitte meelewalda meie üle ei saa. Amen.

Armas Išsand Jeesuse,
 Anna ustu minule,
 Et ma elan sinuie
 Ja saan üksford taewasse!

Palwed enne söömaoega.

Kõikide filmad loodawad, Išsand, sinu peale ja sina annad neile nende rooga omal ajal. Sina teed lahti oma helded ja rohked käed ja täidad kõik, mis elab hea meelega.

Auu olgu Jumalale Išale, Pojale ja Pühale Waimule! Amen.

Išsand Jumal, taewane Iša, õnnista meid ja neidsinatseid sinu andeid, mis meie sinu rohkest armust wastu wõtame, Jeesuse Kristuse meie Išsanda läbi! Amen.

Oh, armas Jeesus, tule
 Ja meile wõeraks ole,
 Sa ise lauda kata,
 Kõik õnnistada wõtta!

Mis sinu arm on annud
 Ja rohkest' ette kannud,
 See ihu kosutagu
 Ja hinge kasuks saagu.

Palwed pärast söömaega.

Meie täname sind, Issiand Jumal, taewane Isa,
 Jeesuse Kristuse oma Issanda läbi, kõige sinu ande
 ja heategemise eest, kes sina elad ja walitsjed iga-
 weesti! Amen.

Jumal olgu kiidetud ja tänatud söömise, joomise
 ja oma kalli sõna eest; tema andku meile meie iga-
 päewast leiba ja õnnistagu meid ka hinge poolest
 Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi! Amen.

Nüüd wõtkem Jumalale
 Suurt tänu anda jälle,
 Kes meid on hästi söötanud
 Ja nii kui tarwis jootnud.

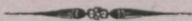
Meid saada tõe teele
 Ja rõõmusest meelt meil anna,
 Sind Issand! kiita kõrgest
 Su Boja läbi järgest.

Õhtu palve.

Helde taewane Jsa! Sinu armu läbi on tänane päew mööda läinud. Mina tänan sind, et sa mind sell päewal elus ja terwisel oled hoidnud ja kõige kahju ja kurja eest kaitšnud ja warjanud. Mina palun sind, anna minule andeks kõik minu patud, mis ma olen teinud. Hoi ja kaitse mind ka sell tulewal ööl kõige kurja eest ja tee minu südant wagaks, et ma unesgi pattu ei tee. Võta kõiki minu omakšeid ja kõik ristirahwast oma warju alla. Sunnista ja hoi meid! Ole meile armuline ja anna meile oma rahu! Amen.

Armas Jeesus, tee mind wagaks,
Et ma rahulisti magaks;
Ja mu hinge pühitse,
Et saan ükskord taewasse!

Su nimi püha olgu,
Oh, armas Jumal! meil;
Su riik ka meile tulgu,
Mis tahad, süüd'gu weel,
Ja leiwal jätku anna,
Süüiks pattu ära arwa
Ja päästa kurjast meid.

Эстляндская Евангелическо-Лютеранская Консисторія симъ удостовѣряетъ, что къ печатанію этой книги со стороны сей Консисторіи препятствій не имѣется.

Ревель, Вышгородъ, 1-го Февраля 1901 г.

№ 102.

Вице-Президентъ,

Генералъ-Суперъ-Интендентъ: А. Гершельманнъ.

За Секретаря: А. Кёлеръ.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 8 февраля 1901.

Sind 12 kop.